

AERA

NR. 1

APRIL 2015

ÅRG. 19.

**Intervju med daglig leder for ARI
Europe, Annie Vinther Sanz**

**Hvilken type eksistens har staten, og
kan dens eksistens reduseres?**

av Petter Sandstad

Bokomtale: How we know

av Erik Sandal

Formannen har ordet

Igjen utkommet AERA som digital utgivelse. Forrige nummer, også som digital utgivelse, var nr. 1, mai 2014, årgang 18. Dersom noen av våre medlemmer, eller andre interesserte, skulle ha noen bidrag kan disse sendes til FSOs e-post.

AERA har intervjuet daglig leder for nylig oppstartede ARI Europe, Annie Vinther Sanz. Vi regner med at våre lesere vil ha stor interesse av å lese mer om ARI Europe. Vi har også en debattartikkel av Petter Sandstad, som diskuterer den ontologiske status til stater. Til slutt har vi en bokomtale av Harry Binswangers nye bok, *How we know*, omtalt av Erik Sandal.

Vi gjør FSOs medlemmer oppmerksom på at kontingenten ble bestemt økt til kr. 200,- på årets landsmøte. For dem som allerede har betalt årskontingenten med den tidligere satsen (kr. 20,-) er dette selvsagt gyldig ut året.

Petter Sandstad

Formann FSO

AERA nr. 1

April 2015

Årgang 19

www.aera.no

AERA utgis av FSO og utkommer sporadisk.

FSO, Foreningen for Studium av Objektivismen, ble stiftet som en studentforening på Blindern i 1972, og er i dag Norges største og eldste Objektivistforening.

Medlemskap i FSO koster kr. 200,- per år. Beløpet betales til konto nr.: 1607.50.81999. Vennligst også informer om din studentstatus, eller mangel sådan, ved UiO eller andre utdanningsinstitusjoner i Oslo.

I styret: Petter Sandstad
Martin F. Johansen
Per Arne Karlsen
Vegard Martinsen (vara)

Adresse: FSO
Postboks 26 Blindern
0313 Oslo

E-post: FSO@objektivisme.no

Nettsted: www.objektivisme.no

Layout: Petter Sandstad
Tomm Arntsen
Thomas M. Johanson

ISSN 1502-9115

Alt innhold Copyright © FSO 2015, om ikke annet er spesifisert.

Intervju med daglig leder for ARI Europe, Annie Vinther Sanz

AERA: Den 27. januar kunngjorde Ayn Rand Institute (ARI) opprettelsen av ARI Europe. Styreformann er Lars Seier Christensen (medgrunnlegger og konsernsjef av Saxo Bank), og daglig leder er Annie Vinther Sanz. Vi har vært så heldig å få noen ord med Sanz. La meg først få spørre deg om hvordan det kom i stand at ARI Europe ble opprettet, og om det har vært lenge under planlegging?

Annie Vinther Sanz: ARI er igennem mange år jævnligt blevet kontaktet af europæere, som gerne så et europæisk institut. Der har dog desværre ikke været finansielle midler til det før nu. Det heldige er så, at der for tiden er en bølge af libertarianisme, der skyller ind over Europa. Især i Østeuropa – hvor unge mennesker efterspørger mere åbenhed og frihed - og ikke mindst i EU-medlemslande ser vi et stigende antal unge mennesker, som ønsker et opgør med den totalitarisme, som EU er blevet synonym med. Her kan Ayn Rands idéer vise vejen til, hvordan vi kan indrette vore samfund, som alternativ til den etatisme som eksisterer overalt i Europe – og endnu mere vigtigt viser de, at det er den moralske vej at gå.

AERA: Kan du også si noen ord om deg selv, din bakgrunn og din interesse for Ayn Rand, og hvordan du ble involvert i ARI Europe?

AVS: Af profession er jeg uddannet Indkøber, og har i mere end 25 år arbejdet med forskellige projekter, som hovedsageligt har haft med indkøb (primært råvarer som olie, cement, stål m.v.) at gøre, og derfor har forhandlinger af priser og kontraktvilkår fyldt en del i mit professionelle liv. I det private er jeg gift med en franskmand, og vi flyttede sidste sommer til Sydfrankrig, hvor vi i en del år har haft et hus. Jeg har tre voksne sønner og en lille efternøler datter på 7 år.

Den første bog jeg læste af Ayn Rand var Atlas Shrugged, som blev mig anbefalet af Lars Seier Christensen. Den bekræftede alt, hvad jeg havde troet på og levet efter hele mit liv. Det var som at komme hjem at studere Objektivismen, efter jeg havde læst Atlas Shrugged, og da Lars og Yaron sidste efterår spurgte mig, om jeg ville være med til at starte et europæisk Ayn Rand institut, tvivlede jeg ikke et øjeblik.

AERA: Hvilken er din favoritt, The Fountainhead eller Atlas Shrugged?

AVS: Uden tvivl Atlas Shrugged, men Fountainhead er også stærk. Måske er Atlas Shrugged favoritten, fordi det var den første Ayn Rand bog, jeg læste? Dog vil jeg sige, at min yndlingspassage, skrevet af Ayn Rand, er Francisco d'Anconias "Money Speech", og den findes jo i Atlas Shrugged. Jeg har altid en kopi af denne tale i min tegnebog.

AERA: Hvordan er det formelle forholdet mellom ARI og ARI Europe? Er det to separate organisasjoner, eller er ARI Europe å betrakte som en underavdeling av ARI?

AVS: ARI Europe er en filial af ARI i USA og ikke en selvstendig juridisk enhed. Det var et valg vi foretog, fordi vi mente, at ARI dermed ville kunne være med til at løfte ARI Europe.

AERA: Hvor vil kontoret til ARI Europe være lokalisert?

AVS: Der er i øjeblikket ikke noget ARI Europe kontor. Jeg arbejder fra mit hjem i Sydfrankrig, og er i daglig kontakt med instituttet i Californien, samt alle de frivillige, der allerede har meldt sig. Vi ser dog på mulighederne, som vil være forbundet med at have en juridisk enhed her i Europa. Der kan f.eks. være en skattefordel ift. de bidrag, vi modtager, hvis der er et europæisk institut. Det er en løbende proces og lige nu er det vigtigste at starte op og skabe en tilstedeværelse i Europa.

AERA: Har du mulighed til å si hvilke størrelse organisasjonen vil ha, for eksempel hvor mange årsverk dere regner med å ha de neste årene?

AVS: Det afhænger helt af vores succes med at udbrede kendskabet til Ayn Rand, Objektivismen og ARI Europe, og dermed muligheden for at rejse penge til at finansiere programmer, som kan retfærdiggøre ansættelse af flere medarbejdere.

AERA: I kunngjørelsen fra ARI blir det sagt at det fra starten av vil fokuseres på å nå ut til studentorganisasjoner og tenketanker. Kan du si noe nærmere om dette, samt om dere allerede har kontakt med andre organisasjoner i Europa?

AVS: ARI Europe er blevet ualmindeligt godt modtaget af adskillige tænketanke og studenterorganisationer i Europa. Vi har allerede haft talere ved og været med til at sponsere to store konferencer. Senest var det ESFL [European Students For Liberty] 2015 konferencen i Berlin. Vi har mange planer for resten af dette regnskabsår og for næste, som involverer tæt samarbejde med europæiske frimarkedsorienterede tænketanke og studenterorganisationer.

AERA: Det blir også sagt i kunngjørelsen at dere skal bidra til nye oversettelser av Ayn Rands verker. Er det noen konkrete planer om nye oversettelser?

AVS: I øjeblikket er vi ved at danne os et overblik over, dels hvilke oversatte værker, der stadig er tilgængelige, og dels kvaliteten af disse. I de tilfælde, hvor værkerne ikke er tilgængelige eller er for dårligt oversat, vil vi indhente rettighederne til at oversætte og udgive dem igen. Det kræver naturligvis en del penge, at skaffe oversættelser af høj kvalitet, og ikke mindst at udgive dem. Men dette arbejder vi på, og jeg håber, at der vil være interesse i Europa i stil med i USA, hvor enkeltpersoner finansierer oversættelse og udgivelse af en bestemt bog.

AERA: En tredje ting som står i kunngjørelsen er at ARI de neste måneder vil oversette store deler av sin

nettside til forskjellige europeiske språk. Hvilke språk er det foreløpig snakk om, og hvor langt er dere kommet med dette arbeidet? Og vil ARI Europe i tillegg få sin egen nettside?

AVS: Vi er klar med websites på minst fire sprog inden lanceringen af instituttet den 28. april. Udgangspunktet er den amerikanske (engelske) hjemmeside aynrand.org, hvorfra vi har udvalgt vigtige sider, som p.t. er blevet oversat til hhv. dansk, fransk, tysk og spansk. Derefter er planen at lancere yderligere 12-15 sprog, i takt med at vi har penge til det. Den norske oversættelse er i øvrigt allerede på vej.

AERA: Er det noen planer om arrangementer i regi av ARI Europe, slik som foredrag, debatter eller konferanser?

AVS: Som nevnt tidligere har ARI Europe allerede haft to talere i hhv. London og Berlin dette forår. Yaron er p.t. på en speaker tour i Europa, som omfatter besøg i 7 lande og 13 taler/debatter. I maj måned kommer ARI taler (og medlem af ARI's bestyrelse) Professor Tara Smith til Europa, hvor hun skal holde taler i forskellige baltiske lande. Det er vores ambition at have så mange arrangementer som muligt, men det kræver, at nogen inviterer os og hjælper med planlægningen.

AERA: Har ARI Europe noen andre planer de neste årene? Hvordan håper du organisasjonen vil se ut om et par år?

AVS: I næste regnskabsår (som starter i oktober) har vi planer om at bringe nogle af de meget succesfulde amerikanske programmer til Europa. Det omfatter bl.a. programmer som "Books to Teachers", hvor lærere på

highschool niveau får udleveret et klassesæt af en af Ayn Rands bøger, samt en manual til hvordan vedkommende kan undervise i den aktuelle bog. Det omfatter også "Essay Contests", som er meget populære i USA, hvor man kan indsende et essay over en bestemt Ayn Rand bog og vinde gode præmier. Der er også "student outreach" programmer i form af "student movements", "campus clubs" og meget andet. Målet for næste år er kort sagt at få flere – og især unge mennesker - til at læse Ayn Rands bøger.

AERA: Til slutt, hvordan kan våre medlemmer og andre interesserte holde seg oppdatert på hva som skjer i ARI Europe?

AVS: Den bedste måde er at skrive sig op til alle ARI's nyhedsbreve, som også indeholder nyheder fra ARI Europe. Det gøres på ARI's hjemmeside: <https://www.aynrand.org/signup> . Man kan også holde sig underrettet, ved at gå ind og "Like" ARI Europes Facebook-side:

<https://www.facebook.com/AynRandInstituteEurope> . Slutteligt er alle meget velkomne til at kontakte mig direkte på min mailadresse: avsanz@aynrandedeurope.org

Hvilken type eksistens har staten, og kan dens eksistens reduseres?

Av Petter Sandstad

Ayn Rand begynner artikkelen *The Nature of Government* med å gi en definisjon av hva en stat er: «A government is an institution that holds the exclusive power to *enforce* certain rules of social conduct in a given geographical area.» [Rand 1963: 125] Det vil si at en stat, for eksempel staten Norge, er en institusjon som har monopol på håndhevelsen av lover innenfor sine geografiske grenser. Ayn Rand definerer altså staten som en type *institusjon* som kjennetegnes blant annet ved å ha et slikt monopol.

Et spørsmål man kan stille, og som er tema for denne artikkelen, er hvilken type eksistens staten har. Med andre ord, hva er det man refererer til når man snakker om for eksempel staten Norge? Har en stat uavhengig eksistens, eller er det avhengig av noe annet, eller er en stat reduserbar til noe annet som har uavhengig eksistens? Tema for artikkelen er altså metafysikk, nærmere sagt anvendelsen av ontologi på politikk. Lesere kan se denne artikkelen i sammenheng med diskusjonen mellom Sven Olav Eid og undertegnede i AERA 18/1. Mens jeg der forsvarte metafysikken polemisk og teoretisk, kan denne artikkel sees som et forsvar av metafysikken ved å vise én av dens mange anvendelser.

La oss diskutere en konkret handling utført av en stat, nemlig at Tyskland erklærte krig mot Polen 1. september 1939.

Ut ifra setningsstrukturen kunne en person uten norskkunnskaper muligens anta at 'Tyskland' og 'Polen' er to forskjellige personer, og at den ene personen gjorde et eller annet mot den andre på den gjeldende datoen. Men enhver som forstår hva utsagnet betyr vet også at "Tyskland" og "Polen" ikke er personer (og heller ikke noen annen biologisk organisme). Ei heller er 'Polen' en bygning, for eksempel Regjeringsbygget, fordi staten kan åpenbart eksistere uten akkurat denne bygningen (de kunne ha brukt et annet bygg som regjeringsbygg, eller bygget kunne opphøre å eksistere uten at staten derved opphører å eksistere) og man kan ikke erklære krig mot en bygning. Og for det tredje er 'Polen' ikke et geografisk område, siden staten 'Polen' opphørte å eksistere da Tyskland innlemmet området i sitt rike (den polske eksilregjering var selvsagt den rettmessige styrer av området, men styrte *de facto* ikke området i krigsårene).

Fra dette kan man oppsummere at en stat, for eksempel 'Polen', ikke er noe fysisk, hverken en person, en bygning, eller et geografisk område.

Og jeg antar med rette at få eller ingen vil være uenig i dette.

Et annet svar er betydelig mer plausibelt, nemlig at utsagn om en stat kan reduseres ned til utsagn om personer som er innbyggere av denne staten. Motivasjon for et slikt svar kan man finne blant annet i utsagn som dette fra Peikoff (la meg presisere at jeg ikke tror at Peikoff vil støtte dette svaret): «Government is a social creation, and society consists of individuals.» [Peikoff 1991: 363] Og som Thatcher engang sa: «There is no such thing as society.» [*Women's Own Magazine*, 31 October 1987] Basert på slike utsagn kan man bli motivert til å si at staten er en institusjon, og derved et menneskelig produkt, som ikke har noen separat eksistens fra dens innbyggere. Og derfor, sier en forkjemper for dette svaret, kan alle utsagn om en stat, alle handlinger utført av en stat, etc. reduseres til utsagn om individer og deres handlinger etc. For eksempel de logiske positivistene i Vienna-skolen mente at stater var logiske konstruksjoner av deres innbyggere, og derved at alle utsagn om stater kan og bør erstattes med utsagn om individer. En noe nyere, og mindre eksakt og logikkpreget, variant kan man finne hos libertarianeren Murray Rothbard: «The State is a group of people who have managed to acquire a virtual monopoly of the use of violence throughout a given territorial area.» [Rothbard 1963] En stat er altså intet annet enn en gruppe personer, og utsagn om staten kan reduseres til utsagn om denne gruppen med person.

Dette svaret som ønsker å redusere en stats eksistens til (en gruppe) individer kan tilsynelatende virke forlokkende. Men et lenge

velkjent problem med dette svaret er at det i praksis er umulig å foreta en slik reduksjon. Urmson kritiserte de logiske positivistene, og brukte eksemplet 'England erklærte krig i 1939' [cf. Urmson 1956: 151-152]. La meg gjengi denne kritikken, men med vårt eksempel fra ovenfor, nemlig 'Tyskland erklærte krig mot Polen 1. september 1939'. Det er klart at dette ikke kan reduseres til 'alle tyskere erklærte krig mot Polen 1. september 1939'. Man kan prøve å redusere utsagnet til kun å gjelde en gruppe tyskere, for eksempel til gruppen av piloter i Luftwaffe som bombet byen Wieluń natten til 1. september. Var det disse som erklærte krig? Men dette kan ikke være svaret. Pilotene utførte bombingene som medlemmer av Luftwaffe, og fikk i ordre å utføre bombingene. Det er muligens bedre å si at den eller de som gav denne ordren erklærte krig mot Polen, og at det altså var overkommandoen i Luftwaffe, Göring, og Hitler som erklærte krig mot Polen. Men er det virkelig rett å si at 'overkommandoen i Luftwaffe, Göring, og Hitler erklærte krig mot Polen 1. september 1939'? Er dette ensbetydende med utsagnet om at det var Tyskland som erklærte krig? Og det må huskes på at det ikke ble sendt noen formell krigserklæring fra Tyskland sin side. Hitler, eller noen annen offisiell person, sendte ikke noe dokument eller beskjed med krigserklæring til Polen. Disse gav kun ordre om at Polen skulle angripes natt til 1. september 1939. Samtidig må det ikke glemmes at dette kun reduserer staten 'Tyskland', mens teorien hevder at 'Polen' også må reduseres. Men er 'Polen' reduserbar til 'alle polakker'? Men vi har sett at 'Tyskland' ikke kan reduseres til 'alle tyskere'.

Eller kanskje 'innbyggerne av Wieluń'? Men i så fall, måtte vel tyskerne ha erklært en ny krig mot innbyggerne av Danzig, men hvem erklærte de da krig mot? For staten Polen kan ikke både være identisk med 'innbyggerne av Wieluń' og 'innbyggerne av Danzig'. Og uansett, som Urmson vektlegger, vi kan veldig godt forstå utsagnet 'Tyskland erklærte krig mot Polen 1. september 1939' uten å vite noe om de konkrete krigshandlingene natten 1. september, eller hvem som styrte Tyskland (og for den saks skyld Polen), eller hvorvidt det ble eller ikke ble sendt en formell krigserklæring, etc. Og Tyskland ville like fullt ha erklært krig mot Polen dersom det, kontrafaktisk, hadde vært sendt en formell krigserklæring først, eller dersom det første angrepet i stedet hadde blitt gjort av marinen, eller infanteriet. Og til og med kunne noen andre ha styrt Tyskland enn Hitler (det kunne for eksempel vært et demokrati av atensk modell hvor avgjørelsen ble gjort demokratisk), men like fullt kunne Tyskland ha erklært krig mot Polen (den 1. september 1939 eller en annen dag). Uansett hvordan man prøver å redusere utsagnet kommer man altså opp i det som virker å være uløselige problemer.

Man kan altså hverken si at staten er noe fysisk eller at staten er reduserbar til individer. Et annet alternativ er å si at staten har separat eksistens (er noe reelt som ikke kan reduseres bort), men at staten ikke er fysisk (viz. den ligger på et annet ontologisk nivå, parallelt med skillet mellom en person og de atomer han til en gitt tid består av). Den er en menneskeskapt institusjon, som selvsagt avhenger for sin eksistens på

individer. Den er avhengig av å ha blitt opprettet av individer, og er også avhengig for sin videre eksistens på sine innbyggere. Dens innbyggere kan gjøre revolusjon, eller den kan bli erobret av andre stater, eller dens innbyggere kan bli utslettet av en naturkatastrofe, etc. Men likefullt har staten, for eksempel staten 'Norge', separat eksistens – den er noe mer enn kun en gruppe individer. Og den kan til og med foreta handlinger, slik som å erklære krig mot andre stater. Her er den selvsagt også avhengig av individer, for eksempel statsministeren som skriver krigserklæringen og budbringerer (gjerne gjennom radio, etc.) som bringer erklæringen til representanten for den andre staten. Men statens handling er ikke reduserbar til handlingene til de individer som statens handling avhenger av.

Bibliografi

- Peikoff, Leonard. (1991) *Objectivism: The Philosophy of Ayn Rand*. Dutton, Penguin Books.
- Rand, Ayn. (1963) "The Nature of Government" in *The Virtue of Selfishness*. Signet, Penguin Books.
- Rothbard, M.N. (1963) "War, Peace, and the State" in *The Standard*, April, 2-5;15-16.
- Urmson, J.O. (1956) *Philosophical Analysis: Its Development between the Two World Wars*. Clarendon Press

Bokomtale: How we know

Av Erik Sandal

Harry Binswanger. *How we know: Epistemology on an Objectivist Foundation*. Utgave 1.2. Cover og design, Klaus Nordby. TOF Publications, New York, 2014. 414 s. \$39.99

I en årrekke er vi blitt presentert for en lang rekke bøker av fremragende objektivister som jeg velger å katalogisere som komplimentering til Objektivismen. Noen av de viktigste filosofene i dette henseendet er Leonard Peikoff, Tara Smith og Harry Binswanger.

Binswangers siste bok, *How we know*, er en viktig brikke i det epistemologiske puslespillet; og symptomatisk nok illustreres denne metaforen med et puslespill, elegant designet av Klaus Nordby, på bokens smussomslag.

Binswanger skisserer kort i innledningen hva kunnskap er og ikke er:

Knowledge is not a transient state of awareness, as in viewing the passing from the window of an automobile, but a stable and enduring mental object – information that you possess, facts that you have gotten hold of, grasped.

En av de viktigste innsatsene for å forstå Objektivismen er å gripe Rands epistemologi – særlig teorien om begreper. Fordi dette er nøkkelen til å forstå hennes beveggrunner for omdefinering av visse begreper, og for å innse at

hennes definisjoner er objektivt gyldige. Dette utgjør selvsagt en utfordring for tradisjonelle akademiske filosofer siden Rand avviser den kontemporære tradisjon. Derfor må konvensjonelle antagelser tilsesettes, før hennes ståsted kan godtas. Mange som presenteres for Rands tenkning kan ha vansker med å endre sitt syn på konvensjonelle definisjoner, særlig på det moralske området.

Rand legger grunnlaget for sin konseptuelle teori i ”Introduction to Objectivist Epistemology”. Men hun ”leder” hverken en legmann, som er ukjent med den relevante historiske bakgrunn, eller den viderekomne som har vansker med å akseptere hennes avvisning av innarbeidet terminologi.

Binswangers bok retter seg til begge kategorier. Noen vil ha ekstra utbytte av steg for stegavdekningen av objektivistisk kunnskaps-tenkning. Den inneholder analogier, metaforer og ”reelle” eksempler utferdiget for å gjøre abstrakte begreper og prinsipper enklere å begripe. Viderekomne kan nyttiggjøre seg av Binswangers grundige fremstillinger om kontrastene mellom objektivisme og ”innarbeidete” epistemologiske teorier, hvor han setter Rands teori inn i en historisk kontekst som ikke alltid er like fremtredende, og derfor vanskeligere tilgjengelig for mange, i hennes egne skrifter.

Boken består av 11 kapitler som grundig tar for seg epistemologiens ulike disipliner.

Dette er noen av de viktigste elementene, slik denne anmelder ser det:

Kap. 3 Begrepsdannelse

Binswanger gjennomgår disiplinens hovedteorier; realisme, nominalisme og Objektivisme. De særegne elementene ved de to førstnevnte fremstilles på en grei måte og kontrasteres med Objektivismen. Viktige aspekter ved begrepsdannelsen defineres og forklares: enhet, måling (measurement), og enhets-økonomi. Avdelingen om integrasjon er særlig viktig for dem som virkelig vil vite "How We Know".

Kap. 4. Høyere ordens begreper

Her forklares på en pedagogisk god måte hvordan høyere ordens begreper (abstrakte begreper) er formet fra lavere nivåer. F. eks, begrepet "møbel" er avledet fra direkte observerbare størrelser som bord, benk, stol etc. Binswanger viser at begreper eksisterer som et mentalt hierarki, og ikke som mystiske former/ideer i en ukjennbar del av Kosmos, eller som konkrete inne i tingene selv. Metafysikk og epistemologi henger nøye sammen og de utgjør en filosofis fundament.

En pro-virkelighetsmetafysikk forutsetter og krever en pro-fornuftepistemologi.

Fornuft: "Den evne som identifiserer og integrerer det materiale som fremskaffes av sansene." Fornuften utfører dette ved hjelp av begreper og fornuftens gyldighet avhenger av begrepenes gyldighet. Hvis begrepene refererer til fakta, da har kunnskapen en basis i virkeligheten og det er mulig å definere objektive prinsipper for

å rettlede menneskets tankeprosess. Hvis begreper er avskåret fra virkeligheten da er også all human kunnskap det, og mennesket er hjelpeløst og blind.

Dette er det såkalte "universalieproblemet" som er ett grunnlag for vestens filosofi:

Platon hevdet at begrepsreferentene ikke forefinnes i denne verden, men i en overnaturlig dimensjon.

Kant betraktet begreper (noen eller alle) som blottet for referenter, dvs. de er subjektive frembringelser i det menneskelige sinn, uavhengig av ytre fakta. Disse to variantene (og en rekke andre) fører til samme essensielle konsekvens: skille menneskets tankeevne fra virkeligheten som resulterer i en avkutting av menneskets tankeevne.

Dette kan virke som selvfølgeligheter for Objektivister, men man vil raskt oppdage (kanskje til sin forskrekkelse) at selvfølgeligheter ikke er en fremtredende egenskap ved filosofistudiet på universitetene.

Kap. 5, Proposjoner

Her blir det understreket at sprog, grammatikk og proposisjoner må korrespondere med virkeligheten. Binswanger tar på en fremragende måte for seg den analytisk syntetiske dikotomi, og viser det meningsløse i å skille logikk fra observasjon.

Kap 6-11 Logikk: Teori; Logikk: Praksis; Bevis og sikkerhet; prinsipper

Denne delen av boken kulminerer med Binswangers egen definisjon av begrepet "prinsipp": "A principle is a fundamental generalization that serves as a standard of judgement in a given domain."

Hver enkeltdel i definisjonen blir klar utlagt, og bør danne utgangspunkt for en debatt blant leserne.

Kap. 10. Fri vilje

Eksistensen av fri vilje er et, dessverre, omstridt tema: Religiøse som hevder at fri vilje er en "gave" fra gud(ene), og deterministene som sier at denne viljen er en myte fordi enhver handling er determinert av a priori handlinger, over hvilke man ingen volitionalitet [viljefrihet] har. Objektivismen forkaster begge posisjoner, og fremmer ideen om at frihet er innebygget i menneskets natur som rasjonelt vesen. Binswanger presiserer at Objektivismen er den eneste filosofi som ser mennesket som uavhengig og suveren, og ikke som en slave av gud(er), gener, fordøyelsessystemet eller "kulturen".

Det er viktig å presisere at "How We Know" ikke er en kommentar til IOE [Introduction to Objectivist Epistemology]. Boken er en original fremstilling av objektivistisk epistemologi som inkluderer dybdediskusjoner av, i utgangspunktet filosofiske momenter initiert av Ayn Rand, som suppleres med materiale utviklet over mange år av Binswanger.

Binswanger fremlegger selv en uenighet med Rand i en fotnote (s. 64) som denne anmelder antar vil bli debattert i årene fremover i dertil egnede fora:

This marks one of the very rare occasions on which I differ with Ayn Rand; she wrote: 'A percept is a group of sensations automatically retained and integrated by the brain of a living organism.' Possibly she meant a group not of sensations but of sensory inputs, since it is hard to see how bits of awareness (sensations) could be integrated by the brain, which is physical. In the same passage, she speaks of 'sensations as components of percepts.' As explained in the text, I definitely disagree.

Boken er oversiktlig, har en god prosa og en fyldig litteraturliste og indeks.

"How We Know" anbefales ikke for absolutte nybegynnere, hverken innen filosofi generelt eller Objektivisme spesielt. For alle andre er den et nyttig redskap for dypere innsikt i objektivistisk filosofi, og kan studeres parallelt med IOE.

For Binswanger er dette verket ikke et avsluttet kompendium, men en pågående intellektuell virksomhet. Som nevnt i innledningen er denne anmeldelse basert på utgave 1.2. For interesserte lesere har Binswanger opprettet egen nettside med fyldig oversikt over bokens utvikling og historie. Denne revisjonshistorien er i seg selv en kilde til filosofisk innsikt:

<http://www.how-we-know/>

FSOs bibliotek låner ut bøker, filmer, og foredrag

Er du medlem av FSO og ønsker å låne noe fra vårt bibliotek?

FSO har en omfattende samling bøker, filmer, og ikke minst forelesninger innspilt på kassett eller CD. Dette kan bestilles ved å sende en e-post til bibliotek@objektivisme.no

Lånetid er i utgangspunktet 2 måneder, men med mulighet for fornying.

Utleverings- og tilbakeleveringssted er i utgangspunktet biblioteket (Majorstuen, Oslo), men annet sted kan avtales. Det kan også sendes til lånetager per post, men lånetager vil da måtte dekke porto.

En ufullstendig katalog over biblioteket finner du på nettet:

www.objektivisme.no/bibliotek.html

Åpningsfest for ARI Europe 28. april

17:30 Lars Seier Christensen: **Is Rand Important in Europe**

17:50 Eamonn Butler: **Ayn Rand's Influence on the Free-Market Movement**

18:25 Yaron Brook: **The Ayn Rand Institute Comes to Europe**

19:00-19:30: **Reception**

Sted:

Saxo Bank AS

Philip Heymans Allé 15

2900 Hellerup

København

Obs, registrering kreves innen 24. april til info@aynrandeurope.org